

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 1264/2019
18.06.2020. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Слађане Накић Момировић, председника већа, Добриле Страјина и Бранке Дражић, чланова већа, у парици тужилаца АА из ..., ББ из ... и ВВ из ..., чији је заједнички пуномоћник Љубомир Бошковић, адвокат из ..., против туженог ГГ из ..., чији је пуномоћник Бранислав Чолић, адвокат из ..., ради исплате, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 744/18 од 05.12.2018. године, у седници одржаној 18.06.2020. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж 744/18 од 05.12.2018. године и предмет враћа другостепеном суду на поновно одлучивање о жалби.

Образложење

Пресудом Основног суда у Аранђеловцу П 603/17 од 08.11.2017. године, ставом првим изреке, одбијен је, као неоснован тужбени захтев тужилаца којим су тражили да се обавезе тужени да им исплати накнаду у висини користи коју је имао од употребе 3/8 дела стана тужилаца у Улици ... број .., стан број .., чија је укупна површина 56,22 м², у висини од 828.000,00 динара, за период од 01.05.1997. године до 01.07.2016. године, са законском затезном каматом од 01.07.2016. године до исплате, као и да тужиоцима почев од 01.07.2016. године па убудуће, плаћа накнаду на име користи коју буде имао у висини од 3.600,00 динара, сваког првог дана у месецу за протекли месец, све до окончања поступка деобе и предаје тужиоцима њиховог дела стана, са законском затезном каматом до исплате. Ставом другим изреке, обавезани су тужиоци да туженом на име трошкова поступка плате 82.400,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж 744/18 од 05.12.2018. године, преиначена је првостепена пресуда, усвојен тужбени захтев тужилаца и обавезан тужени да тужиоцима исплати накнаду у висини користи коју је имао од употребе 3/8 дела стана тужилаца у Улици ... број .., стан број .., чија је површина 56,22м² у висини од 828.000,00 динара, за период од 01.05.1997. године до 01.07.2016. године, са законском затезном каматом од 01.07.2016. године до исплате и да тужиоцима плаћа накнаду на име користи коју буде имао почев од 01.07.2016. године па убудуће у висини од 3.600,00 динара, сваког првог дана у месецу за протекли месец, све до окончања поступка деобе или предаје тужиоцима њиховог дела стана у судржавину, са законском затезном каматом до исплате и обавезан је тужени да тужиоцима на име трошкова поступка плати 296.740,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужени је благовремено изјавио ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду на основу члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11, 87/18), Врховни касациони суд је утврдио да је ревизија туженог основана.

Према утврђеном чињеничном стању отац и деда тужилаца, сада покојни ДД био је у браку са ЂЂ, бабом туженог, од ...1974. године до ...1996. године, који брак је престао смрћу ДД. Правноснажном пресудом Општинског суда у Аранђеловцу П 571/02 од 26.05.2003. године, делимично је усвојен захтев АА, ББ и ЕЕ (оца ВВ) и утврђено да удео од $\frac{1}{2}$ двособног комфорног стана бр. .. у пов. од 56,22 м², на I улазу зграде бр. .. у улици ... у ... улази у заоставштину оца тужилаца пок. ДД бив. из ..., као основан, док је за разлику од досуђене $\frac{1}{2}$ удела до траженог искључивог права својине пок. ДД захтев одбијен, као неоснован. Правноснажним решењем Основног суда у Крагујевцу, Судске јединице у Аранђеловцу О 832/10 од 16.06.2010. године, укинута је клаузула правноснажности дата на решење Општинског суда у Аранђеловцу О 170705 од 14.07.2005. године и стављена су ван снаге решења Општинског суда у Аранђеловцу О 170/05 од 14.07.2005. године и О 170/05 од 22.06.2005. године и на заоставштини покојног ДД, која се састоји од $\frac{1}{2}$ дела на предметном стану оглашени су за наследнике: син оставиочев ЕЕ са уделом од $\frac{1}{8}$, кћи оставиочева АА са уделом од $\frac{1}{8}$, кћи оставиочева ББ са уделом од $\frac{1}{8}$, ЖЖ са уделом од $\frac{1}{16}$, по праву представљања иза смрти удове оставиоца пок. ЂЂ и ГГ са уделом од $\frac{1}{16}$, по праву представљања иза смрти удове оставиоца пок. ЂЂ. Тужиоци су против туженог и ЖЖ поднели предлог за физичку деобу предметног стана Основном суду у Аранђеловцу, који је решењем Р1 23/14 од 16.05.2016. године одредио да се изврши деоба продајом предметног стана и да се по извршеној продаји подели купопродајна цена између сувласника према њиховим сувласничким уделима. Тужени је, као давалац издржавања са ЂЂ, својом бабом, као примаоцем издржавања закључио уговор о доживотном издржавању 20.08.1993. године, којим се тужени обавезао да примаоца издржавања и њеног супруга доживотно издржава, док се прималац издржавања обавезао да у накнаду туженом после своје смрти остави предметни стан у својину, који је стечен по основу уговора о куповини стана у друштвеној својини закљученог 10.12.1992. године и покретне ствари, уговорено је и да тужени са члановима своје породице живи у заједници са даваоцем издржавања у предметном стану. Тужени је у државини предметног стана од 1996. године.

Првостепени суд је одбио, као неоснован захтев тужилаца, применом члана 14. и 15. Закона о основама својинскоправних односа, са образложењем да је тужени у државини предметног стана од 1996. године, по основу уговора о доживотном издржавању, да предметни стан није издавао у закуп трећим лицима и да је за одржавање предметног стана имао издатке у којима нису учествовали тужиоци, да су се тужиоци пасивно понашали и својим понашањем нису манифестовали вољу да им се предметни стан преда у судржавину, са којих разлога је сматрао да тужиоци због таквог свог понашања немају право на тражену накнаду.

Другостепени суд је без отварања расправе преиначио првостепену пресуду и усвојио тужбени захтев тужилаца, применом члана 14. Закона о основама својинскоправних односа и члана 214. и 277. Закона о облигационим односима,

оцењујући да из утврђеног чињеничног стања произлази да је тужени део предметног стана, који припада тужиоцима, у спорном периоду од 01.05.1997. године до 01.07.2016. године користио као несавестан држалац и да тужиоци имају право на тражену накнаду. Другостепени суд је сматрао да је тужени несавестан држалац, јер је знао да су у време закључења уговора о доживотном издржавању као сувласници са 1/2 дела на предметном стану били уписани ДД и ЋЋ, и да ЋЋ није могла да уговором о доживотном издржавању располаже целим станом, као и да му је познато да су тужиоци тражили од ЋЋ да им преда у судржавину део стана који им припада по основу наслеђа, јер је у парницу, коју су тужиоци покренули против ЋЋ ради утврђења, ступио као умешач и да је та парница правноснажно завршена доношењем пресуде којом је утврђено да заоставштину пок. ДД чини 1/2 дела предметног стана и да су тужиоци наследници истог по основу закона и да су и оглашени за наследнике, те да из утврђеног чињеничног стања следи да је тужени део стана који припада тужиоцима у периоду од 01.05.1997. године до 01.07.2016. године користио као несавестан држалац и да тужиоцима припада право на накнаду користи, коју је тужени имао од употребе њиховог дела стана, као и да имају право на будућу накнаду, на име користи коју ће тужени имати од употребе њиховог дела предметног стана.

Основано се ревизијом туженог указује да је другостепени суд, због погрешне примене материјалног права непотпуно утврдио чињенично стање.

Чланом 14. ставом 1. Закона о основама својинскоправних односа прописано је да сувласник има право да ствар држи и да је користи заједно са осталим сувласницима сразмерно свом делу, неповређујући права осталих сувласника. Чланом 43. истог закона прописано је да сувласник, односно заједнички власник има право на тужбу за заштиту права својине на целу ствар, а сувласник има право и на тужбу за заштиту свог права на делу ствари.

Чланом 210. ставом 1. Закона о облигационим односима прописано је да када је неки део имовине једног лица прешао на било који начин у имовину неког другог лица, а тај прелаз нема своју основу у неком правном послу или у закону, стицалац је дужан да га врати, а када то није могуће, да наканди вредност постигнуте користи. Чланом 214. истог закона, прописано је да када се враћа оно што је стечено без основа, морају се вратити и плодови, платити затезне камате и то ако је стицалац несавестан, од дана стицања, а иначе од дана подношења захтева.

Имајући у виду наведене одредбе материјалног права, као и правну природу сувласништва, то следи да у случају када више лица има право сусвојине на неподељеној ствари, а један сувласник је искључиви држалац ствари, право на накнаду другог сувласника, за коришћење те ствари цени се применом правила о стицању без основа. У том смислу, када сувласници не захтевају предају у судржавину, дебу, нити уређење начина коришћења сувласничке ствари, односно пасивно се понашају, сувласник који не користи ствар нема право на накнаду за коришћење, јер понашање сувласника који је у државини ствари није противправно, па уколико би се у тој ситуацији сувласнику, који није у државини ствари признало право на накнаду због некоришћења ствари, то би било у супротности са правном природом сувласништва и одредбама Закона о облигационим односима, који не признају право на накнаду сувласнику, као и начелу савесности и поштења. Наиме, сувласник има право да ствар држи и да се њоме користи заједно са осталим сувласницима у складу са уделима, не повређујући права осталих сувласника, сагласно члану 14. Закона о основама

својинскоправних односа, јер је сувласник власник сваке честице на ствари и он може заједно са другим сувласником да користи ствар, с тим што се својим правом коришћења може, али не мора користити, а пасивним понашањем манифестује се воља да се ствар не користи. Међутим, сувласник који не користи сувласничку ствар имао би право да од сувласника, који користи ту ствар да тражи накнаду због некоришћења сувласничке ствари и то само ако је према сувласнику, који користи сувласничку ствар истицао захтеве који би имали за циљ омогућавање коришћења сувласничке ствари.

Тужиоци тужбом траже да се обавезе тужени да им исплати накнаду због некоришћења сувласничке ствари - предметног стана за период од 01.05.1997. године до 01.07.2016. године, а од 01.07.2016. године убудуће, месечно, у висини закупнине, тврдећи да је тужени несавестан држалац предметног стана на коме су они сувласници са одговарајућим уделитема. Према утврђеном чињеничном стању, пресудом Општинског суда у Аранђеловцу П 571/02 од 26.05.2003. године, која је постала правноснажна 29.12.2004. године, утврђено је да $\frac{1}{2}$ дела предметног стана улази у заоставштину пок. ДД бив. из ..., оца и деде тужилаца. Тужени предметни стан користи од 1996. године, уз сагласност ЋЋ, своје бабе, са којом је имао закључен уговор о доживотном издржавању, чији је предмет предметни стан и којим је уговорена заједница живота. Тужени је стекао право сусвојине на предметном стану након смрти своје бабе по основу наслеђа иза ње (решење Основног суда у Крагујевцу, Судске јединице у Аранђеловцу О 832/10 од 16.06.2010. године) и уговора о доживотном издржавању. Из списка следи да је ЋЋ преминула ...2001. године, а да је решењем Општинског суда у Аранђеловцу О 67/06 од 12.12.2006. године обустављен поступак расправљања заоставштине иза пок. ЋЋ, јер је иста својом имовином располагала уговором о доживотном издржавању. С обзиром да је пресудом, која је постала правноснажна 29.12.2004. године утврђено да $\frac{1}{2}$ предметног стана представља заоставштину покојног оца и деде тужилаца, то се не може прихватити као правилан закључак другостепеног суда да тужиоци имају право на тражену накнаду за цео период потраживања. Тужени је по основу наслеђа иза покојне бабе и уговора о доживотном издржавању стекао право сусвојине на предметном стану након њене смрти, 19.08.2001. године. Када се има у виду наведено, то следи да би тужиоци, а имајући у виду напред цитиране одредбе закона имали право на накнаду од туженог због некоришћења сувласничке ствари од момента стицања права сусвојине на предметном стану по основу наслеђа иза свог покојног оца и деде, али само под одређеним условима и то ако су према туженом, као једном од сувласника који користи сувласничку непокретност истицали захтеве који би имали за циљ омогућавање коришћења сувласничке ствари. С обзиром да другостепени суд због погрешне примене материјалног права није утврдио напред наведене чињенице, односно да ли су тужиоци и када су према туженом, као једном од сувласника који користи предметну непокретност, истицали захтеве који би имали за циљ омогућавање коришћења сувласничке ствари, то је другостепена пресуда морала да буде укинута, како би другостепени суд, ради правилне примене материјалног права, утврдио одлучне чињенице. Осим тога, не може се прихватити као правилан закључак другостепеног суда да тужиоци имају право на тражену накнаду убудуће, на начин како су то тужиоци тражили, будући да се накнада због немогућности коришћења непокретности може тражити само за период за који није било могуће коришћење непокретности, сагласно члану 210. и 214. Закона о облигационим односима.

У поновном поступку, другостепени суд ће имајући у виду примедбе изнете у овом решењу, утврдити чињенице које су од значаја за правилну примену материјалног права, након чега ће о жалби тужилаца донети нову и закониту одлуку.

Са напред наведених разлога, на основу члана 416. став 2. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа – судија
Слађана Накић Момировић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић